

2020-08-26

Till:
Post- och Telestyrelsen samt
Infrastrukturdepartementet

ANGÅENDE INSATSER I EKONOMISKA FÖRENINGAR OCH PTS NYA BREDBANDSSTÖD

PTS NYA BREDBANDSSTÖD ÄR INTE ANPASSAT FÖR ALLA AKTÖRER

Bakgrund

Följande publicerades på regeringens hemsida 30 april 2020:

”Regeringen beslutade den 19 december 2019 att PTS ska ansvara för ett nytt bredbandsstöd. Regeringen har nu beslutat om en tillkommande skrivning i PTS regleringsbrev som tydliggör att olika typer av aktörer ska kunna komma ifråga för stöd, däribland bredbandsföreningar eller s.k. byalag. Besluten bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.”

Nu har det visat sig att bredbandsföreningar som tänkt söka stöd inte verkar ha förutsättningar att få stöd på grund av att de inte uppfyller PTS krav om lägsta nivå på anslutningsavgifter för konsumenter.

Några förutsättningar

Stödets förutsättningar innebär att en bredbandsbyggare/stödmottagare kan få upp till 100% bidrag för investering i passiv infrastruktur från kopplingspunkt i befintlig bredbandsinfrastruktur till avlämningspunkter för byggnader. Med avlämningspunkt avses den punkt där kanalisation eller motsvarande avlämnas t.ex. vid tomtgräns.

Exempel på stödberättigade kostnader är:

1. Projektledning, upphandling och ekonomiredovisning
2. Detaljprojektering
3. Intrångsersättning (t.ex. markavtal och avgifter till Trafikverket)
4. Material
5. Anläggningsarbeten
6. Dokumentation av stödfinansierad utbyggnad
7. Teknisk och ekonomisk slutrapportering inklusive besiktning

Stödmottagaren kan även få betalt för eget arbete och eget material. Med eget arbete bör troligen förstås egna personalkostnader.

Stöd lämnas dock inte för utbyggnad av sträckan mellan avlämningspunkt och fram till byggnader, kundens anslutning. Här vid ska stödmottagaren istället erbjuda slutkunden en anslutning mot ”skälig” avgift. PTS har bestämt att en skälig avgift är lägst 20 000 kr och högst 40 000 kr inklusive moms. Stödmottagaren får även erbjuda slutkunden andra tjänster, men ”anslutningsavgiften” får inte vara lägre än 20 000 kr inklusive moms.

Stödmottagaren får erbjuda slutkunden en lägre anslutningsavgift om slutkunden exempelvis själv gräver ner kanalisationen på sin tomt, fast anslutningsavgiften får trots rabatten inte vara lägre än 20 000 kr inklusive moms.

Vad blir då konsekvensen av ovanstående regelverk?

För en vinstdrivande bredbandsbyggare blir detta bra.

Skattebetalarna kommer att genom stödet betala stödmottagarens material, underentreprenörer och egen personalkostnad för att anlägga ett passivt fibernät. Fast inte mer än till de kostnader som stödmottagaren kan redovisa. Det finns även ett takbelopp på 10 miljoner kronor. Om det är flera bredbandsbyggare som ansöker om att få bygga på samma ställe är det dock den som söker minst bidrag som får stödet. Även om bredbandsbyggaren inte får stöd för 100% av kostnaderna för anläggningen kommer affären troligen snart bli lönsam eftersom att anskaffningskostnaden och kommande avskrivningar blir låga. De kommande intäkterna i form av nätavgifter och kickback från tjänsteleverantörer bör innebära att investeringens ”paybacktid” blir kort (i jämförelse med ”normala” förhållanden).

Ett direkt överskott blir det dock på den ”skäliga” och tvingande anslutningsavgiften som måste vara mellan 20 000 kr och 40 000kr inklusive moms. Vår bedömning är att detta inte står i proportion till den faktiska kostnaden att gräva ner en kanalisation och blåsa i ett fibernät från tomtgräns till byggnad i glesbygd (asfalterade trädgårdar hör nämligen till ovanligheten). Anslutningsavgifter i bredbandsföreningarna ligger enligt vår uppskattning normalt mellan 1000 kr - 5000 kr exklusive moms.

Så när det gäller anslutningsavgifter tvingas bidragsmottagaren i princip att göra en ekonomisk vinst på anslutningen, om den vill ha stöd för att anlägga det passiva nätet.

För bredbandsföreningar, som bredbandsbyggare, blir ekvationen sämre.

Eftersom att i princip alla bredbandsföreningar är ekonomiska föreningar har de till syfte att främja sina medlemmars ekonomiska intresse. Detta gör de genom att bygga och driva fibernätsanläggningar till ett självkostnadspris. Medlemmarnas ekonomiska intresse ligger i att de delar på kostnaderna att äga och driva nätet. Det är därför inte rimligt att de tar ut anslutningsavgifter som inte står i proportion med kostnaderna att ansluta en fastighet.

Eftersom slutkunden är medlem och ägare av föreningen kommer den att förlora pengar på att betala mer än vad kostnaderna för föreningen egentligen är. Det finns alltså ingen logik i att medlemmarna betalar in vinstpengar till föreningen.

Hur ser den ekonomiska affärsmodellen ut i våra bredbandsföreningar?

Föreningarna bygger och äger sin anläggning hela vägen, alltså från en befintlig infrastruktur fram till medlems byggnad. Detta blir då föreningens anläggningstillgång och balanseras som sådan i balansräkningen. I enlighet med årsredovisningslagen skrivs anläggningstillgången av enligt en beräknad nyttjandeperiod, vanligen på 20-30 år (ca 4-5% per år). Detta blir föreningens primära kostnad för att äga anläggningen. Därutöver har föreningen en del kostnader i försäkringar, administration, revision och underhåll. För att få intäkter som motsvarar de årliga kostnaderna ovan tar föreningen ut en nätavgift av medlemmarna för att de nyttjar föreningens nät. Nätavgiften beräknas i förhållande till föreningens verkliga kostnader och beläggs med moms. På så vis kan man då säga att medlemmarna/kunderna betalar för anläggningen/nätet över nyttjandeperioden. En väsentlig skillnad mot ett vinstdrivande bolag som vill att anläggningen ska betala sig snarast möjligt.

Hur får föreningarna då in pengar till att bygga anläggningen? Den del av anläggningen som inte finansieras av eventuella bidrag, finansierar föreningen huvudsakligen genom medlemsinsatser och ibland även lån (bundet eget kapital och skulder). Därutöver tas en mindre anslutningsavgift ut, motsvarande kostnaden att upprätta anslutningar. Föreningens finansiering berör således endast marginellt resultaträkningen, största delen av finansieringen hamnar i balansräkningen. Normalt är att medlemmar tillskjuter en insats på ca 20 000 kr till 30 000 kr. Obligatorisk insatsnivå (vad medlem måste tillföra) regleras genom stadgar och föreningens beslut. Medlemmar blir alltså skyldiga att tillföra ett kapital för föreningens finansiering. Denna skyldighet är ofta reglerad så att medlem ska betala en insats per fastighet som medlem önskar ansluta.

PTS ska enligt regleringsbrev säkerställa att olika typer av aktörer kan komma ifråga för stöd och då särskilt bredbandsföreningar

Affärsmodell för bredbandsföreningar, enligt ovan beskrivning, har arbetats fram genom prövningar hos både Skatteverket, domstolar och genom tillämpning av årsredovisningslag och lag om ekonomiska föreningar.

Vi anser att det är orimligt att bredbandsföreningarna ska frångå självkostnadsprincipen och ändra på utvecklad affärsmodell för att kunna anpassa sig efter PTS bestämmelser om vad som krävs för att bli föremål för stöd.

Vi anser att det är bättre att PTS ser över sina bestämmelser. Ett tämligen enkelt förslag är att ändra på PTS tolkning av vad som är ”skälig anslutningsavgift”.

För det är troligen en egen tolkning PTS har gjort av 5§, andra stycket, Förordning (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Där framgår att anslutningar ska erbjudas ”inom skälig tid och till en skälig kostnad”. Vilken man lika gärna skulle kunna tolka som inte allt för sent eller allt för dyrt.

Om det nu händelsevis är så att PTS har till uppgift att fastställa ”skäliga lägsta nivåer” på avgifter inom området, borde PTS i egenskap av myndighet ha ett konsumentperspektiv, istället för att utgå från vad de vinstdrivande aktörerna på marknaden anser vara skäligt. Uppenbarligen anser de företag som ägs av konsumenterna (bredbandsföreningarna) att en skälig lägsta avgift är på en helt annan nivå.

En myndighet som PTS borde verka för ökad tillgång och fri konkurrens. Att ställa krav på vad en aktör minst måste ta i avgift av konsument för att få en bredbandsanslutning, känns inte som ett steg i den riktningen.

Att reglerna i övrigt är konstruerade på ett vis som innebär att bredbandsbyggare med hjälp av skattefinansierade stöd kan generera vinster totalt sett får vi förmodligen acceptera, annars kommer troligen ”marknadsaktörerna” inte vilja vara med.

Vi önskar att PTS tar regeringens anvisningar på allvar och säkerställer att bredbandsföreningar kan komma i fråga för ansökningar genom att ta bort kravet på lägsta nivå för anslutningsavgift. Tillåt marknaden konkurrera om att hålla ner priset mot konsumenterna.

Med vänlig hälsning

Byanätsforums kansli